

Member of International Lesbian and Gay Association (ILGA)

Förbundskansli
+46 8 457 13 00
forbund@rfsi.se

Hivkansli
+46 8 457 13 05
hivkansli@rfsi.se

Kom Ut!
+46 8 457 13 10
komut@rfsi.se

Fax
+46 8 30 47 30

Hemsida
www.rfsi.se

Internationell strategi samt internationell
handlingsplan 2004

Strategi för RFSL:s internationella arbete

Bakgrund

Situationen för världens homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT) varierar mycket från land till land. I vissa länder förföljs HBT-personer och utpekas som samhällsfarliga brottslingar, i andra däremot respekteras HBT-personers rättigheter och det finns lagstiftning som förbjuder diskriminering. Sverige tillhör de länder i världen där situationen för HBT-personer är bland de bästa. Även om det också kan finnas problem i Sverige finns ingen stats sanktionerad förföljelse och laglig diskriminering tillhör undantagen. En sådan situation ställer därför krav på solidaritet med HBT-personer i länder där situationen är sämre och förtrycket av HBT-personer är mer eller mindre utbrett.

Eftersom vi i Sverige har lång erfarenhet av att arbeta för HBT-personers mänskliga rättigheter och för att motverka olika former av diskriminering är det viktigt att vi försöker hjälpa enskilda och organisationer i andra länder. Denna hjälp kan ta sig olika uttryck, både moralisk och ekonomisk, men det är av vikt att vi aldrig kommer med färdiga lösningar för andra utan mer pekar på möjliga alternativ.

Det internationella arbetet bygger på ett personligt engagemang. I dag är ett fåtal personer engagerade och förbundets strävan är därför att bredda vårt internationella arbete. I den här strategin beskrivs övergripande hur det kan arbetet kan bedrivas. Tanken är sedan att anta årliga handlingsplaner som mer i detalj konkretiserar dessa målsättningar.

RFSL:s internationella engagemang

Redan när RFSL bildades 1950 fanns inskrivet i stadgarna att förbundet skulle samverka med likartade utländska organisationer. Det internationella engagemanget har därefter alltid funnits med i förbundets verksamhet även om omfattningen varierat över tiden.

När ILGA (International Lesbian and Gay Association) bildades 1978 var förbundet en av de första organisationerna som blev medlem och har därefter spelat en framträdande roll, exempelvis genom att RFSL ansvarade för ILGA:s informationssekretariat mellan åren 1982 och 1990 och därefter också har ansvarat för dess finanssekretariat.

Sedan ILGA regionaliserades har RFSL också aktivt deltagit i ILGA Europas verksamhet. Förbundet har under flera år varit representerat i styrelsen och är nu medlem i ILGA Europas EU-nätverk liksom i styrgruppen för ILGA Europas aktiviteter i Östeuropa. Det nordiska samarbetet har alltid varit viktigt för RFSL och kontakterna med våra nordiska systerorganisationer har därför varit intensivt, inte minst när det gäller erfarenhetsutbytet. 1980 bildades NRH

(Nordiska rådet för homosexuella) på initiativ av RFSL och NRH har sedan spelat en viktig roll för att påverka politikernas Nordiska Råd. Också i kontakterna med enskilda organisationer i andra länder har RFSL haft ett rikt kontaktnät. Vi har eller har haft samarbetsprojekt med exempelvis Polen och Moldavien. Minst lika viktigt som de större samarbetsprojekten är de informella kontakter och erfarenhetsutbyte med enskilda HBT-personer som präglar mycket av förbundets arbete. Förbundets internationella engagemang i hälsofrågor går långt tillbaka i tiden. De senaste åren har förbundet deltagit i den verksamhet som bedrivs av GAP (Gay AIDS Prevention Organisations Network) där ledande hiv-organisationer från samtliga EU-länder deltar. Detta samarbete har lett till ett fruktbar utbyte av idéer, kunskaper och metoder. På ett nationellt plan bedriver förbundet ett omfattande lobby-arbete för att stärka arbetet för HBT-personers mänskliga rättigheter i internationella fora. Förbundet försöker också påverka andra organisationer att agera i internationella sammanhang i dessa frågor. Som exempel kan nämnas Equalprojektet ”Homo- och bisexuella i omsorgen”, där RFSL har en ledande roll.

Internationellt hälsoarbete

RFSL har också ett omfattande engagemang när det gäller prevention (hiv/STI) och hälsofrämjande arbete, också i ett internationellt perspektiv. Två utgångspunkter ligger till grund för detta engagemang. I praktiskt biståndsarbete leder organisationsuppbyggnad, kompetensutveckling och politiskt stöd i förlängningen till förbättrad livskvalitet och hälsa. Det hivförebyggande och hälsofrämjande arbetet blir både en integrerad del och en konsekvens av det politiska arbetet.

Alltsedan hivepidemins utbrott i början av 1980-talet har kontakterna mellan RFSL och andra aktörer på det internationella hiv/aids-arbetet varit mycket täta. Initialt etablerades ett gott samarbete med olika nordamerikanska organisationer (t. ex. Gay Men's Health Crisis, New York) för att senare också etableras med de framväxande europeiska och australiska aktörerna. Förbundets personal och förtroendevalda har följt utvecklingen av epidemin och den växande kunskapen på de avgörande konferenserna såväl globalt som europeiskt. Det finns också ett väl fungerande nordiskt samarbete mellan RFSL, danska STOP AIDS, norska Helseutvalget och finska Aidsstödcentret. Organisationerna har kontinuerlig kontakt med varandra kring kunskapsinhämtning och metodutveckling. Årliga nordiska tjänstemannaträffar har arrangerats sedan 1988.

Avdelningarnas internationella engagemang

Flera avdelningar bedriver också olika samarbetsprojekt med HBT-organisationer i andra länder. Som exempel kan nämnas att RFSL Nord aktivt har bidragit till att föreningen Circle bildades i Murmansk för flera år sedan; en förening som fortfarande har en omfattande verksamhet i Barentsområdet. RFSL Stockholm har ett flerårigt samarbetsprojekt med olika HBT-organisationer i Vitryssland.

Även om alla avdelningar inte har formella samarbetsprojekt finns det dock många som har ett engagemang för internationella frågor och som exempelvis har regelbunden kontakt med HBTorganisationer i olika länder.

Vilka områden kan och bör RFSL prioritera?

Behovet av stöd kan ibland upplevas som oändligt samtidigt som RFSL trots allt har begränsade resurser för insatser i andra länder. Det är därför angeläget att ställa upp några principer som kan vara vägledande för de prioriteringar som är nödvändiga att göra. RFSL har särskilt arbetat med frågor om lesbiskas synliggörande i det svenska HBT-samhället. Det är viktigt att dessa erfarenheter också tas tillvara i vårt internationella engagemang och att vi därför lyfter fram situationen för lesbiska och bisexuella kvinnor i det internationella arbetet.

RFSL ska också sträva efter att lyfta fram frågor om transpersoners situation, eftersom dessa har varit eftersatta i internationella sammanhang.

Det bör också betonas att det är viktigt att synliggöra det internationella perspektivet i mycket av förbundets allmänna verksamhet och att information om vad som sker i världen runt oss är en förutsättning för ett ökat internationellt engagemang.

Internationella organisationer

Viktiga aktörer när det gäller mänskliga rättigheter är såväl EU som Europarådet. Också FN bör kunna spela en aktivare roll i dessa frågor. I dag arbetar ILGA Europa mycket framgångsrikt gentemot EU och Europarådet liksom ILGA World när det gäller FN. Det är därför av största vikt att RFSL stöder deras arbete och aktivt medverkar i organisationernas olika projekt.

Svensk utrikespolitik

Ett viktigt inslag i förbundets internationella arbete gäller påverkansarbetet på svenska myndigheter och andra officiella företrädare för Sverige. Under de senaste åren har en förändrad svensk syn på HBTpersoners mänskliga rättigheter kunnat märkas, men fortfarande är det så att svenska initiativ i exempelvis FN är blygsamma. Detta måste förändras. Också när det gäller Sveriges bilaterala kontakter kan förbättringar göras.

Det svenska biståndet är förhållandevis omfattande och Sverige lämnar bistånd till ett stort antal länder. En viktig fråga i den svenska biståndspolitiken har mänskliga rättigheter blivit. Inom detta område är dock tystnaden total när det gäller HBT-personers mänskliga rättigheter. Biståndspolitiken blir därför en viktig fråga för RFSL de kommande åren.

Arbete i Sverige

Även i Sverige finns flera organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter och därvid också inkluderar HBT-personer. Som exempel kan nämnas Svenska

Amnesty och Svenska Helsingforskommittén. RFSL bör eftersträva att fördjupa samarbetet med olika svenska aktörer.

Vilka länder kan vara aktuella?

RFSL har traditionellt haft en stor kompetens när det gäller situationen för HBT-personer i Central- och Östeuropa. Det har därför varit naturligt att tillvarata denna kompetens samtidigt som ett samarbete i det geografiska närområdet har varit lättare att genomföra på ett kostnadseffektivt sätt. Eftersom förbundets ekonomiska resurser är begränsade blir ekonomin en begränsande faktor för insatserna.

Även om Central- och Östeuropa prioriteras innebär det inte att kontakter med utvecklingsländerna inte är möjlig. Förbundet har redan i dag kontakter med olika organisationer både i Asien och Sydamerika och det är givetvis önskvärt att detta kan vidareutvecklas.

RFSL:s internationella hiv- och hälsoarbete

RFSL har en stor kompetens inom det förebyggande hiv- och hälsofrämjande arbetet. Genom att bistå HBT-grupper och organisationer i andra länder i förebyggande och hälsofrämjande insatser kan RFSL bidra till att öka livskvalitet och främja sexuell, fysisk och psykisk hälsa bland HBT-personer i andra länder. Det är också viktigt att RFSL arbetar för att frågor kring HBThälsa integreras i svensk bistånds- och utrikespolitik. I detta ligger också att hälsofrågorna beaktas och integreras i den europeiska hälsopolitiken. För att RFSL ska upprätthålla sin egen kompetens inom områdena prevention och hälsa är internationella impulser viktiga. Förbundet ska därför sträva efter att upprätthålla ett fungerande nordiskt, europeiskt och internationellt nätverk med andra organisationer som arbetar med HBT-personer hälsofrågor.

HANDLINGSPROGRAM 2004

Beslutas av förbundsstyrelsen.

RFSL har antagit en särskild strategi för det internationella arbetet. Denna strategi har en övergripande inriktning. Denna handlingsplan redovisar därför de mer konkreta åtgärder och initiativ som bedöms viktiga under år 2004. I det internationella arbetet är det viktigt att särskilt uppmärksamma kvinnors situation eftersom kvinnor ofta är en utsatt grupp.

Internationella organisationer

Vid 2003 års möte med FN:s kommission för mänskliga rättigheter hade Brasilien lagt fram ett resolutionsförslag som innebar att kommissionen också

skulle inkludera sexuell läggning när man bedömer brott mot de mänskliga rättigheterna. Detta förslag var kontroversiellt bland många länder och det slutliga beslutet blev uppskjutet till 2004 års session.

RFSL ska under året aktivt verka för att på olika sätt stödja det brasilianska resolutionsförslaget. Det kan exempelvis ske genom kontakter med det svenska utrikesdepartementet.

Också FN:s fackorgan ILO och Unesco har antagit skilda diskrimineringskonventioner, som är bindande för de länder som har ratificerat dem. Dessa konventioner tar i dag inte upp begreppet sexuell läggning.

RFSL ska under året aktivt verka för att de av ILO och Unesco antagna konventionerna också ska innefatta begreppet sexuell läggning.

Såväl Europeiska Unionen (EU) som Europarådet arbetar på olika sätt för att förbättra situationen för HBT-personer i Europa.

Inom EU pågår diskussioner om den framtida grundlagen, liksom om olika direktiv som förbjudet diskrimineringen av HBT-personer. Europarådet har antagit rekommendationer till sina medlemsländer att avskaffa all diskriminering av HBT-personer. ILGA Europa har en ledande roll i detta förbättringsarbete. RFSL ska under året aktivt samverka med ILGA Europa i dess arbete med att påverka EU och Europarådet. I samband med valet den 13 juni 2004 till Europaparlamentet ska RFSL agera aktivt för att de svenska parlamentarikerna ska ha ett stort engagemang i HBT-frågor.

De länder som i dag vill utvidga olika konventionerna använder begreppet sexuell läggning. Detta inkluderar inte transpersoner. RFSL ska därför i sitt arbete försöka åstadkomma förändringar så att alla texter kommer att inkludera transpersoner.

Svensk utrikespolitik

Frågor om HBT-personers mänskliga rättigheter har under många år varit en icke-fråga i svensk utrikespolitik. En viss förändring har dock kunnat iakttagas under senare år. Fortfarande återstår dock mycket att göra på detta område; inte minst i de bilaterala kontakterna med olika länder där HBT-personer fortfarande förföljs och diskrimineras på olika sätt.

RFSL ska under året utöka dialogen med Utrikesdepartementet och påtala den diskriminering av HBT-personer som förekommer i länder som Sverige upprätthåller olika förbindelser med. I detta arbete ingår också samarbete med olika parlamentariker både i riksdag, EU och Europarådet.

När det gäller det svenska biståndet har HBT-frågorna hittills varit osynliga i de projekt som Sida arbetar med. Det är nästan bara de projekt som RFSL tagit initiativ till – och som delvis finansierats av Forum Syd – som aktivt arbetar med HBT-frågorna. En dialog har dock nyligen påbörjats med Sida i dessa frågor.

RFSL ska under året fortsätta att påverka svensk biståndspolitik så att den mer aktivt arbetar med frågor om mänskliga rättigheter för HBT-personer.

Arbete i Sverige

I Sverige finns det olika aktörer när det gäller att stärka mänskliga rättigheter i världens länder. Hittills har dock HBT-frågorna haft en underordnad betydelse i dessa aktörers arbete. Inom exempelvis Amnesty International och Svenska Helsingforskommittén liksom Olof Palmes Center har dock HBT-frågorna börjat få en större uppmärksamhet.

RFSL ska under året utöka sitt samarbete med olika MR-organisationer för att åstadkomma en bredd i engagemanget för HBT-frågorna i världen.

Det är viktigt att förbundet på olika sätt ökat medvetenheten om situationen för HBT-personer i världens länder. Ett sätt är att delta i olika protestaktioner där förtrycket av HBT-personer påtalas.

Andra möjligheter är att föra upp HBT-frågorna på dagordningen exempelvis vid olika partiers kongresser eller i samband med Pride-firandet.

RFSL ska under året arbeta aktivt för att öka medvetenheten om situationen för HBT-personer i världens länder hos allmänheten.

Också RFSL:s olika avdelningar har ett ansvar för att arbeta med HBT-situationen i världens länder, exempelvis genom att förmedla kunskaper till sina medlemmar. En del avdelningar – exempelvis RFSL Nord och RFSL Stockholm – har redan i dag samarbetsprojekt med HBT-organisationer i andra länder.

Det är önskvärt att flera avdelningar kan påbörja egna samarbetsprojekt.

RFSL ska under året arbeta för att öka det internationella engagemanget i förbundets avdelningar.

Vilka länder kan vara aktuella?

RFSL har många års erfarenheter av samarbetet med länder och HBT-organisationer i Östeuropa. De senaste åren har RFSL:s kontakter med utvecklingsländerna utökats. Det är angeläget att detta arbete kan utvecklas ytterligare.

RFSL ska under året fortsätta sitt goda samarbete med HBT-organisationer i Östeuropa samtidigt som kontakterna med utvecklingsländerna i framförallt Asien och Afrika utvecklas.